

რედაქცია

მოდინის (აბას-ბაატის) მედანზე, შორღანოვის სახლებში.

ხელის-მღწერა

რედაქციაში და სტ. მედიკინის სტამბაში. შალაქს ვარუშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисѣ. Въ редакцію газеты „Дროება“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში — 8 მან., ნახევარ წელიწადში — 4 მან. და 50 კაპ., თვეში — 1 მან. ცალკე ნომერი — ერთი შაური.

დროება

გამოდის კვირაობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით

განცხადება

შილდა ქართულს, რუსულს, სომხურს და ფრანკულს ენებზე.

განცხადების ფასი

ღიდი ასობით, ასობე — 1 კაპ., ასო-მოაგრულით, სტრიქონზე — 8 კაპ., ციცილოთი, სტრიქ. — 5 კაპ., პეტიტით — 4 კაპ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გასწორებს და შეამოკლებს გამოცხადებულ სტატიებსა და დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

სამართველო

ჩვენებური მადნის წყლები

შეზოდგომა დადგა. მაგრილებულმა ჰაეამ მობერა ჩვენს ქვეყანას და მადნის წყლებზე და სოფლებში გაფანტულ ქალაქის შეძლებულ ხალხს თვლილი სახლები და აუშფოთებულნი ცხოვრება მოაგონა. ნელ-ნელა ბრუნდებიან აბასთუმნიდამ, ბორჯომიდან, პიატიგორსკიდან და სოფლებიდან ქალაქის სიციხისაგან განდევნილი ხალხი.

როგორის შთაბეჭდილებით ბრუნდება ხალხი ამ მადნის წყლებიდან? ჰკითხეთ — რას ამბობენ აბას-თუმანზე, პიატიგორსკზე, შუჭრას მყვე წყლებზე?

ბასაკირველია, რომ ყველასაგან თითქმის ერთსა და იმავე პასუხს მიიღებთ:

— ჩინებულნი ადგილი და ჰაეა, თქვენმა მზემ, აბას-თუმანში, ბორჯომს, შუჭრას! ძარგათ გავატარებ დროება. მაგრამ აბანოები კი მაგდენათ ვერ მომიხდა!..

და მომეტებული ნაწილი სრულიადაც აბანოებისთვის როდი მიდის ხოლმე ზაფხულობით მადნის წყლებზე: მიდიან მხოლოდ იმისთვის, რომ მხიარულად გაატარონ დროება და კარგს ჰაეასა და ბუნებაში იცხოვრონ. ზოგიერთი ექიმები იმასაც კი ამტკიცებენ, რომ მადნის წყლები საზოგადოთ არავითარ ავთამყოფობაში არ უხდება კაცსა, და თუ ზოგი ავთამყოფები რჩებიან, — ეს მხოლოდ

ამ ადგილების ჰაეას, ბუნებას და დამუშავებულ, რიგიან ცხოვრებას უნდა მიუწეროს.

მაგრამ ახლა ამაზე ლაპარაკის თაღი არა გვაქვს. საქმე იმაშია, რომ უხდება ეს მადნის წყლები კაცს, თუ არა — ხალხი ბლომათ მიდის იქ და ცხოვრებს.

მიდიან შეძლებულები, რომელთაც ამ ადგილებში ბლომათ ფულის დატოვება შეუძლიან, რომელთაც „კეთილი ცხოვრება“ უყვართ.

მაგრამ წაიკითხეთ თუნდა დღევანდელ ჩვენი გაზეთის ნომერში დაბეჭდილი კორრესპონდენცია პიატიგორსკიდან და დარწმუნდებით, რომ ჩვენ მადნის წყლებს, გამდიდრების მაგიერ, მიტოვება მოვიდის და იმ ორიოდ მომსვენელების ხილვაც მოაკლდებათ, რომელნიც ახლა დაიარებიან, თუ ამ წყლების გამგებლებმა უფრო რიგიანათ არ წაიყვანეს საქმე.

სხვაგან მთელი ახალი ქალაქები ფუძნდება, რამდენიმე წლის განმავლობაში, მცხოვრებლები მდიდრდებიან, როდესაც სადმე მადნის წყალი ჩნდება; ასე ხდება იმიტომ რომ ადგილობრივი მცხოვრებლები ყოველის ღონის-ძიებით ცდილობენ, რომ მომსვენელი ხალხი და ავთამყოფები დაკმაყოფილონ და ყველაფერი, რაც კი იმათის საჭიროა, გამართონ, გაუტკონ იმათ აქ ცხოვრება.

რამდენი შესანიშნავი მადნის წყალია ჩვენში: იმერეთში, ძანეთში, რაჭაში და სხვაგან და აბა თუ ამ მადნის წყლის სოფლისა ან ქალაქის მცხოვრებლებს დატყობიათ რამე სი-

კეთე? აბა თუ ამათ მოსული ხალხისაგან რამე სარგებლობა უნახათ? ან რა სიკეთე უნდა ენახათ, როდესაც არაფერი არა აქვთ მოწყობილი, როდესაც ავთამყოფა ზოგან ღამე გასათვე ოთხსა და წიწილასაც ვერ პოულობს! რა სიკეთე უნდა ნახონ იმისთანა მადნეული წყლის პატრონებმა, როგორც ამას წინათ იყო „დროებაში“ აწერილი, რომ ერთს მადნის წყალს ძარტლში ხუთი პატრონი — სიცივილები ჰყავსო და ავთამყოფის მოსვლისათანავე ხუთი კაცი ხელებში ეცემო: არა მე მოხუცი აბანოს ფასი და არა მეო?

ათასჯერ თქმულს ათას მეერთჯერაც ვიტყვი: ბუნებას ორის ხელით მოუნიჭებია ჩვენთვის ყოველ გვარი სიმდიდრე; გვეუბნება: განძირეთ ხელი და ისარგებლეთო! მაგრამ ჩვენ კი ხელები გულზე დაგვიკრებია და აუშფოთველად მოველით იმ დროს, როდესაც ამ ჩვენის სიმდიდრით რომელიმე ცხრა მთიდან გადმოტყარნილი უცხო ქვეყნელი ისარგებლებს...

ს. მესხი

გვატყობინოს, რაც მოხდება იქ და იმედი გვაქვს, რომ ამ ამბებს მალე ჩვენს მკითხველებს გაუზიარებთ.

□ დადგა შემოდგომა და დაიწყება ყველა ჩვენებური მეცნიერი და უმეცნიერო საზოგადოებათა კრება და სხდომები. სხვათა შორის, ამ მოკლე ხანში ჩვენი ქალაქის გამგეობის სხდომები დაიწყება. შინატრით, რომ ეს წლებიდანელი სხდომები ჩვეულებრივად უფრო მომეტებული ნაყოფიერი იქმნენ...

□ ძაქასიის ცენზურის კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილეთ, როგორც ამბობენ, სტ. სოფ. დიმიტრი პეტრეს ძე შურცელაძე დაუნიშნაეთ.

□ ახალციხიდან გვეწერენ, რომ იქაურ კათოლიკე ეკლესიასთან დიდი ხნით გამართული შკოლა ამ უკანასკნელ დროს ძალიან ცუდს მდგომარეობაში ჩავარდაო. მომეტებული ნაწილი შემოსავალი მოესპოო, ხეირიანი, მასწავლებლები აღარა ჰყავს და ბევრი ისეთი საგნები აკლია, რომელიც ყოველი შკოლისათვის აუცილებელ საჭიროებას შეადგენსო. ადგილობრივი ფრანგები, როგორც გვეწერენ, სხვათა შორის, იმიტომ უფრო ემდურებიან შკოლას, რომ ქართული ენის სწავლაზე ძალიან ნაკლებ ყურადღებას აქცევენ იმის გამგენიო.

□ „შალაქის მოქალაქე“ გვატყობინებს, რომ ჩვენებური ენდრო წელს მაკარიანზე სამ მანეთად და ათ შაურად გაყიდულა. ეს ისეთი ცოტა

მწიგნობრობა

ჩვენი ძველი გმირები

„თამარ ბატონიშვილი“

ისტორიული რომანი შრ. რჩეულოვისა *)

II

შალვა, ვიტყვი კიდევ, არ არის ჩვენი ძველი გამოჩენილი გმირი; ის არის მხოლოდ პორტრეტი ჩვენ ძველ უკეთესთა თავად-აზნაურთა, და შალვეს ისე ხშირად შეხვდებოდით ძველ საქართველოში, როგორც ცხლა ხშირათ შეხვდებოთ ჩვენში შ. პრისტის რუსეთუმეებს ან შალვეებს. და თუ გუნებაში გავაცოცხლებთ შალვას, ამ ძველ ქართველობის უკეთეს წარმომავლენებს და ვაბასებთ იმას ჩვენ განათლებულ რუსეთუმეებთან, მე ვიცი, ისინი ერთმანეთში ვერაფერში

ვერ დათანხმდებიან. შესაძლებელი ქართველი ეტყვის შალვა: „შენ ბევრს რას კვებულობ მაგ შენ თავის განწირვით? უნდა გახსოვდეს, რომ მხოლოდ თავისუფალ კაცს შეუძლიან თავის თავის სიყვარული, და თქვენებური თავის განწირვა და სხვისთვის სამსახური მხოლოდ უგუნურ, ყურმოჭრილ ყმის საკადრისია! ამაზე უპასუხებდა შალვა: „ჩემო ჩამომავლო, სუყველაფრით შეგიძლიან დიკვებო, მაგრამ თავისუფლებით და გონიერობით კი არა; შენ ხარ თითქმის იმნაირივე საცოდავი მსხვერპლი უმეცრებისა, როგორც მე ვიყავ; ჩვენი მხარე იმნაირათვე დარბია, როგორც ჩემ დროს იყო. მაგრამ ჩემი რაინდული ხასიათი შენ სამუდამოთ დაჰკარგე!“

მაშ რაში სჩანს ჩვენი წინწაწევა, ჩვენი განათლება, თუ ჩვენ ვერ გავაუკეთესეთ ჩვენი ცხოვრება, თუ ჩვენ ლატაკობას ვერ გამოვესალმეთ,

ვერ მოვიპოვეთ ცოდნა და არამთუ ვერ გავაკეთებთ მოზობილეთ ჩვენი ხასიათი, არამედ დავფარდით ზნეობით? აღარ არის ჩვენში ძველებური სიყვარული სამშობლოსადმი, აღარ არის ჩვენში არც სიმბნევე, არც ძმობური მოქცევა ერთმანეთისა. აღარაფრისა არა გვემას, აღარაფერზე არ ვოცნებობთ; აღარაფერი, რაც ჩვენ სხეულს არ შეეხება, არ გვაზვრუნებს. ძველ ღმერთებს შეეფურთხებთ და ახალ ღმერთებთ გავხადეთ ჩვენი სხეული, ჩვენი ჯიბე. „მლონდ გამძლარი ვიყო, ოღონდ თბილათ ვიყო და სხვა არაფერი არ მინდა!“ „მლონდ მე ვიყო და ქვა ქვაზედაც ნუ იქნებო!“ შიქრობს ყოველ წამს ჩვენ დროინდელი ქართველი, ამას არას დროს არ ფიქრობდა შალვა, რადგანაც ის შეკავშირებული იყო საზოგადოებასთან, სანშობლოსთან; იმას ჰქონდა იმისთანა რწმუნებანი, გრძობანი, თავის სიყვარულის, აღტაცების, ოც-

ნების საგნები, ურომლებოთაც არაფრად არ მიანდა სიცოცხლე.

მაგრამ ჩვენ წარსულ ცხოვრებაში მოიპოვებიან გმირები, რომლებიც შენ მოგეწონება ეხლანდელ ქართველო, რომლებიც შენ გეჩვენებიან ოსტატებათ, ძრიელ ჰკვიანებათ, ძრიელ ხერხიან დიდკაცებათ.

აი ერთ იმათგანს როგორ აღწერს ავტორი:

„მყოფი მეორე პირდ საქართველოში შემდეგ ძმისა თვისისა ზაქარია ამირ-სპასალარისა, ივანე ათაბაგი მშურნელობით ჰხედამა მლიზბარს (შალვას მამას), კაცსა ჰკვიანსა, ვაქცასა, კარგად მაღაპარაკეს, განდგეილს ყავლის ბოროტის საქმისაგან, კეთილსა და მამარ დედოფლის საყვარულსა, შიშით, რომ მლიზბარი არ გახდეს ზაქარიას შემდეგ ამირ-სპასალარი, ივანე ათაბაგი არ უშვებდა არავითარსა კეთილს შემთხვეულებასა ვერო ერთ მლიზბარისთვის და ყოველი დეწლი მისი მტრებდნან უგონიერ განკარგულება რომლისავე საქმისა, გაეიციბა და დაემდაბლებინა მას.“

„მაგრამ მამარ დედოფლის დროს ივანემ ვერაფერი ვერ უყო მლიზბარს.“

*) „დროება“, № 101.

ფასი არის, რომ ენდროს მომყვანნი ნახევარ ფასშია ცერ გამოვლენო. მოქალაქე მიაქცევს ყურადღებას იმ გარემოებას, რომ ენდროს წარმოებით თითქმის ორი უფლები იბრუნებს სულსაო—შუბანისა და ღარუბანდის, ამისგან უდგია ადგილობრივ მცხოვრებლებს სულიო და თუ მთავრობამ ალიზარინი არ გააძვირა, ეს ხალხი სულ დაიღუპებაო.

□ ამ დღეებში ჩვენს ქალაქს ერთი იტალიელი მუზიკანტი უფ. ალფონს ბოლშტინი ესტუმრა, რომელიც აქ კონცერტის გამართას აპირებს. ამბობენ, დახლოებულნი მუზიკანტი არისო. მამ მუზიკის მოყვარეებს ესტეტიკური დატკობა მოეწონება...

□ მრთს საზოგადოროს ამბავს გვწერენ მუთისილიამ:

მუთისილიამ ექვს ვერსზედ სოფ. შ—თში წარსული თვის 27-ს ცხედარი მიჰქანებიათ დასამარხავათ სასაფლაოზედ. მაგრამ გზაზედ რამდენიმე კაცი დახვედრია, რომ ამ გზაზე არ გაგატარებინებთ ცხედარსაო, ეს ჩვენი მამულიაო. დაუსვენებიათ ჭირისუფლებს გზაზე ცხედარი და გაცეინულან საჩიველეთ; მაგრამ რადგან საჩივრით ვერა გადაუწყვეტიათ რა, ცხედარი ძალაობით გაუტარებიათ იმ მამულზედ; წინააღმდეგები წინ დახვედრიან, ცხედრისათვის თავი გაუწებებიათ, დაუწყვიათ ერთმანეთში ხრლმით და კეტებით ცემა. ამ შეტაკებაში წინააღმდეგი მხარიდან ერთი მომკვდარა და რამდენიმე ძალზედ დაკოდილიან. მეორე მხარეზედ თუმცა არავინ მომკვდარა, მაგრამ რამდენიმე ძალიან დაკოდილა და ცხედარი მაინც კიდევ იმ გზაზედვე გაუტარებია. ნუ თუ იქ მყოფს მღვდელს არ შეეძლო, რომ არც საჩიველეთად გაეშვა და არც სისხლი დეველვრევიებინა და ისე გვეტარებინათ ის ცხედარი იმ გზაზედ? ნუ თუ არ უნდა ამოვლო ორიოდ დასამშვიდებელი ხმა? შინ იცის, ორ-

ჯელ კიარა, ას ჯერაც ამოილო ხმა, მაგრამ, რადგანაც წინ-და-წინ თავის თავი საპატივემოდ არ ჰქონია და ნახვედული იმათთვის, იმიტომ იმის ლაპარაკისთვის არაფერი პატივი არ დაუდევიათ და იმიტომ იმათ თავისი შეუსრულებიათ.

ს. ც.

საბერძნეთსა და მსმალოს მმართველობას შუა ამ ქამად მოლაპარაკება არის იმის თაობაზე, რომ ძვეკასილიამ გადასახლებულს ჩერქეზებს მსმალო მესალიაში აძლევს დასახლებელ ალაგს.

საბერძნეთის მმართველობა ამაზე უკმაყოფილებას აცხადებს: ჩვენს სამზღვარზე ჩერქეზების დასახლებით ჩვენში აფაზაკობა გაჩნდება და ამის გამო ითხოვს, რომ ჩერქეზები სხვაგან სადმე დასახლონ.

მაგრამ ხონთქარი არ დათანხმებულა; როგორც ამბობენ, ჩერქეზების მესალიაში დასახლებას ის პოლიტიკურ მნიშვნელობას აძლევს: ვინიცობაა საბერძნეთთან უკმაყოფილება მომიხდეს, მესალიის სამზღვრებს ეს ჩერქეზები კარგათ გაამაგრებენო.

„დროების“ კორექსიონდენცია

სოფ. საჯახო (ბურიაში), 30 აგვისტოს

ჩვენს სოფელში, როგორც მთელ ბურიაში წელს ერთობ ბევრი ავთმყოფები არიან ციებ-ციხელებით, მუცელათი და სხვა და სხვა ავთმყოფობით.

ჩვენდა სამწუხაროდ, ეს დიდი სოფელი მზურგეთიდან და მუთისილიამაც მოშორებულია და ამას ვერც ლექტორები უწყობენ ხელს და ვერც მათი ფერშლები. ამის გამო სოფელი მაშინვე მკითხავენ და სოფლის მაწანწალა ექიმებს მიმართავს, რომ მათ ასწავლონ რამე წამალი. იმათ თუმცა ავთმყოფის აგებულებაზედ და სნეულებებზედ იჩი არ იციან, მაგრამ, რაკი ფულს დაინახვენ,

მაშინვე თავის სხვა და სხვა შემზადებულ წამლებს მისცემენ, რომ ავთმყოფს ასევე ხოლმე; რა ენაღლებია იმათი წამალი ავთმყოფს როგორც მოუხდება!

ქაცის აგებულება ისეთს მუშაობაშია, როგორც მიმართული საათისა: თუ ქაცს საათი მოეშალა, მაშინ ის გასამართავათ მესაათეს უნდა მიუტანოს, რომელმაც დაწვრილებით იცის საათის მაშინების შედგენილობა, და ადვილათ შეუძლიან შეიტყოს, რა აქვს საათს მოშლილი. მაგრამ თუ მოშლილი საათი მოსამართავად ისეთ ქაცს მიუტანეს, რომელსაც საათის მაშინის მიმართულების არაფერი გაეგება, ის საათს უფრო წახდენს და მოშლის. ამნაირათ არის ქაცის აგებულება: თუ ქაცს აგებულება მოეშალა და ამის გამო ავთ გახდა, ისეთმა ქაცმა უნდა უქეამოს, რომელმაც სპეციალურათ იცოდეს ქაცის აგებულების შედგენილობა და იმისი ორგანების მდგომარეობა. ჩვენ მკითხავენ და სოფლის მაწანწალა ექიმებს არსად სასწავლებელში არ უსწავლიათ, იმათ ადამიანის აგებულებისა არა გაეგებით რა და ამის გამო წამლობაც არ შეუძლიანთ.

როდესაც იმათი წამალი სააქოდგან ქაცს გაისტუმრებს, თავს იმით იმართლებენ, რომ იმის „სიკვდილი დეთის განგება იყოვე“ და საწყალი და ცრუმორწმუნეობაში ჩაეარდნილი ხალხიც ამას იჯერებს და ხელმეორედ, როდესაც ავთ გახდება ვინმე ან რამე უბედურება შეემთხვევა, ისევე იმათ მიმართავს ხოლმე.

წელს, აღდგომის კვირაში ერთი აქაური ქაცის შვილი სამწყემსოდად დაბრუნებულიყო წვიმით გაწუწული და ცეცხლთან გასაშრობად მისულიყო, პერანგი ცეცხლზე გადაუფარა; ცეცხლი მოკადებოდა მთელ სხეულზე. დამწვარი სხეული გამიზნებოდა ემაწვილს. შმაწვილის მშობლებმა ერთი იმისთანა სოფლის ექიმთან მიმართეს. ამას ეთქვა:

„შენ დაუღუპავხარ ერთ შვიან

ათაბაგის შემწეობით, ოდესმე გახდეს საქართველოს დედოფლად. ამა სიტყვათა და ათვრეს ეს ქაცი; იგი სადილიდგან ჩუმათ გაიპარა შინასაკენ, გააკავა ქალი თვისი და წარმოუდგინა ლაშას. შაბუკი ბიორგი აღვლებული ღვინისაგან აღტაცებული იქნა ქალის სიტუფით და კეკლუცობით: მაშინვე მიიწვია იგი, მოისო გვერდით და მოუმატა ჯიხვებით სმას ქალის სადღეგრძელოდ.

ის ამბავი იქნება გაიგოს მლიზბარმა, ფქრობდა ივანე ათაბაგი, და ჰკადროს ლაშა ბიორგის უპატიური სიტყვა და ეს სიტყვა ჩემის ცდილობით მლიზბარს დაჰლუპავს. მართლათაც, ამ შემთხვევამ უსეინდისო ათაბაგს აუსრულა სურვილი. მლიზბარი მივიდა იმ დამეს თავის საცოლესთან და რა ნახა იმასთან ამ დროს ტკიბილად მოლაპარაკე ლაშა ბიორგი, დაუწყო ყვედრება იქვე მლისაზედს, რათ მამატყუილე, ავთა ეპრო, და შემამითალე ნუ მოხვალო, უეჭველად აქ ქეფის გწვევა გინდოდაო უჩემოთ! ივანე ათაბაგმა ძალად

როდესაც ლაშა ბიორგი შევიდა პასაკში, ივანე ათაბაგი შეუჯდა მას, და რა აძლევდა ხალხში კარგთა დარიგებათა, იგი ჩუმათ აქეზებდა ჰაბუკს ტახტის მემკვიდრეს ყოველ უფარო საქმეში და ამ ეშმაკობით შეაკარა თავი თვისი. მრავალნი კეთილნი ნაჭი, რომლითაც ბუნებას გაემდიდრებინა ლაშა ბიორგი, ამოხოცა მის გულიდგან მხაკრობითმა რჩევამ ათაბაგისამან და მათ ნაცვლად დაუნერგა მან მრუშ-მეძაობა, ნაყოფენება და ყოველი იგი ავი ქცევა, რომელთაც უმაწვილი ქაცნი უფრო სიამოვნებით მისდევენ, ვიდრე კეთილთ საქმეთა. რა ესმა ერთ გზის მშვენიერება მლისაზედისა, რომელზედაც დანიშნული იყო მლიზბარი, ივანე ათაბაგმა წაიყენა ლაშა ბიორგი სანადიროთ შარაიზზედ; იქიდან ნადირობის კვალი მიჰქცია იმა სოფლისაკენ, სადაც ეგულებოდა მლიზბარის დანიშნული და მითომ უეცრად ასტუმრა ჰაბუკი ბიორგი ქალის მამასა მელის-ციხეს. რა შეამცნია, რომ ნასადილეზედ ბიორგი გახურდა ღვინისაგან, ათაბაგმა წასჩურჩულა ქალის მამასა ყურში, რომ არ იქნება ურიგო აჩვენოს მან ბიორგის ამ მდგომარეობაში მშვენიერი ასული თვისი მლისაზედნი, ამ იმედით, რომ იქნება იგი, ბედისა და

ქალს; იმას ჩაუგდია შენი ემაწვილი ცეცხლშიო და თუ ენაღლებია შენი იტყო ი: შვიანე ქალისი ვერა ქრეს, მე გასწავლი, როგორ უნდა მოიქცეო: წადი ეკკლესიაზე და გადაეცი ხალხში ასე, რომ ღმერთო და ბედო, ვინც ჩემი ემაწვილი ცეცხლში ჩამიგდო, იმას ბერის ხნის სიცოცხლის ნუ მისცემო.“ მერე უნდა დაბრუნებულიყო სახლში კარებზე მბაღლის ჯოხი დაესო, და ვინც ამ ჯოხს ხელს მოკრდებო, ის იქნება უთუოდ შენი ემაწვილის ცეცხლში ჩამგდებო.

ქაცი წასულა ეკკლესიაზე, მაგრამ ექვს და ფქრებს შეუპყრია: გადაეცემატზე, ვაი თუ მე მიწიო, არა და—რა ექნა—შვილი მიკედებო. ბოლოს გადასწყვიტა თავის გულში, რომ არაფერს არ ეიზამო, თუ მორჩება, მორჩება, თუ არა და როგორც ღმერთს სურს, ისე იქნებო. ეს ამბავები თავის ცოლისთვის არ გაემხილა ამ ქაცს, თორემ ცოლი ყველას შეასრულებინებდა.

მაგრამ ემაწვილი თავისით მორჩა. ამისთანა ცხოვრებაში აგდებენ ჩვენ ხალხს ეს მარჩიელები. ჩვენი ხალხი ღოქტორს და ფერშალს ისე არ ენდობა, როგორც ცრუ მოწანწალა ექიმს.

რუსეთი

✱ „მმართველობის მოამბეში“ გამოცხადებულია შმალღესი ბრძანება, რომლის ძალითაც სტატს-სეკრეტარი ბარონი ნიკოლაი სახელმწიფო რჩევის წევრად დაინიშნება.

✱ სლავიანების დამხმარებელმა საზოგადოებამ ხელის-მოწერის გამართვა განიზრახა პეტერბურღში იმისთვის, რომ აჯანყებული გერცოგოვინელებისა და ბოხნიელების შესაწვეწვეწელად ფულები მოაგროვოს. ამ განზრახვით საზოგადოება აცხადებს, რომ მართო პეტერბურღში რვა ქაცთან მიიღება ხელის-მოწერაო.

რის შვილი დამარცხებული. შალვა ათაბაგს ქაცს კაცზე უგზავნიდა ჯარის მოსაშველებლათ; მაგრამ ივანე თავის ჯარით შორიდად უყურებდა. შალვა წაიყენეს ტყვეთ, იმის ჯარი ამოიხოცა და ეს ივანე ათაბაგს... გაეხარდა.

ამ გვარად იმან იმჯობინა თავის მხეცური სურვილის ასრულება და სამშობლოს დაღუპვა მტრის დამარცხებას და საქართველოს ბედნიერებას.

ივანე არღუთაშვილს იცნობთ, განა? ის ჩვენში ბევრჯელ გინახავთ, ის ჩვენში არ მომკვდარა და არც არის იმედი, ის ჩქარა მოკვდეს. ჩვენ ჩვენი ძველი ღირსებანი დიდხანია მიგვაჩნია უმეტრებათ, აზიურ მძლავრობათ, მხეცობათ; ეს ღირსებანი ჩვენ დიდი ხანია დაევიწყეთ; და ჩვენი წუნები კი გახდნენ უკვდავები და თითქმის ღირსებაებათაც საზოგადოების გუნებაში.

ბ. თ.

✱ მათი პეტერბურლის გაზეთი გეაცნობებს, რომ იქაური უმაღლესი წოდების ქალების თაოსნობით, ბერცოგოვინელების სასარგებლოდ მასკარადი უნდა გამართონ ერთ კლუბში. ამ მასკარადში ყველანი სლავიანურის ტანსაცმლით უნდა იყვნენ, სლავიანურს სიძღვრებს იმღერებინონ და რაც აქედამ ფულები შემოვა, აჯანყებულებს უნდა გაეგზავნოს.

✱ ზოგიერთ პეტერბურლის ვაჭრებს ისეთი კერძო სახლების გამართვა განუზრახავთ პეტერბურლში, სადაც ყველა ღარიბ და უსახლ-კარო კაცს შეუძლია მიეღოს და იფ ფასად ღამე გაატაროს მაჭრებს ერთი ახალგაზდა ინჟინერი გაუგზავნათ თავის ხარჯით მეროპას დიდ ქალაქებში, რომ ამისთანა იქაური თავშესაფარი სახლები დახედოს და შემდეგ პეტერბურლში იმისთანა ააშენოს. ამ თავით ოთხ სხვა და სხვა ქალაქის უბანში უნდა ააშენონ თავ-შესაფარი სახლები.

✱ მათს რუსულს სასულიერო ჟურნალში იწერებინან, რომ პეტერბურლის სასულიერო სემინარიაში წელს პირველად შემოიყვანეს გლეხკაცებმა რამდენიმე ყაწვილი სასწავლებლად.

უცხო ქვეყნები

გარსოგოპინის არაულობა.
შველა ახალ ამბავს ამ არეულობის თაობაზე პესტრიის გაზეთებიდან გტყობულობთ. მათი იმათგანი „(Presse)“ ამჟამად ძლიერ შესანიშნავს ამბავს გეაცნობებენ: რაგუზიდან მოსულია დეპეშა, რომელშიაც სწორენ, რომ, მმართველობის ბრძანებით, ჩერნოგორიის ჯარები სამზღვარზე გადავიდა აჯანყებულების დასახმარებელათაო. თუმცა ამ ამბავს არც თვითონ გაზეთის რედაქცია აძლევს სრულს რწმუნებას; მაგრამ შესანიშნავია, რომ თითქმის ამგვარივე ხმები სხვა გაზეთებშიაც იბეჭდება. „მელონის გაზეთი“ მაგალითად, ამბობს, რომ ჩერნოგორიას ზედ სამზღვარზე 5,000 კაცი ჰყავს მოგროვილი და ამას გარდა 15,000 კაცი დამზადებულია და ბრძანებას მოეღოს, რომ სალაშქროთ წავიდესო. მსვე გაზეთი გვარწმუნებს, რომ სერბიას 80 ათასი კაცი დამზადებული ჰყავს საომრად.

თუ გამართლდა ის ხმა, რომ მეგობრა თავეს მიანებებს მსმალოს, როგორც დარწმუნდება, რომ შუამელობამ ვერ მოარიგა ის აჯანყებულებთან, მაშინ ეჭვი არ არის, სერბია და ჩერნოგორია ჩაერევიან ამ საქმეში და ამნაირად საერთო შეტაკება მოხდება ბალკანის ნახევარკუნძულზე.

ბელგრადელი კორრესპონდენტი ერთი პარიჟელი გაზეთისა იწერება, რომ აქაური ხალხი ძალიან აღტაცებული არის, რომ ბერცოგოვინის აჯანყებულებს ასე მარჯვეთ მიჰყავთ

საქმეო. შოველი იმათი გამარჯვება ამხნეებს აქაურებს და იმედს აძლევს, რომ მსმალოს მფლობელობის აღსასრულის დღე მალე მიაწევსო. მანსაკუთრებით დიდი შთაბეჭდილება მოუხდენია ყველა სლავიანურ მიწებში, და ბერცოგოვინაში და ბოსნიაში ხომ რაღა თქმა უნდა, უკანასკნელ გამარჯვებას (ღაბრასთან), როდესაც 700 განდგომილს 3,000 თათრის ჯარი დაუმარცხებიათ. ამას გარდა ორ-სამ სხვა ალაგასაც დამარცხებულან თათრები.

სპრბია. პარლამენტის (სკუპსჩინის) გახსნის დროს სერბიის მთავარმა მილანმა, როგორც პარლამენტული ჩეულებმა მოითხოვეს, წარმოთქვა სიტყვა, რომელშიაც, ბერცოგოვინის და ბასნიის თაობაზე, სხვათა შორის, შემდეგი აზრია გამოყვანილი:

„ბერცოგოვინისა და ბოსნიის ხალხი, რომელსაც იმედი დაეკარგა, რომ სხვა ღონის ძიებით გაეუმჯობესებინათ თავიანთი მდგომარეობა, იძულებული იყო თოფ-იარაღისთვის მოეკიდნა ხელი, რომ თავი დაეცვა ბოროტ-მოქმედებისაგან. ამ გარემოებამ ჩვენზედაც იქონია ზედ-მოქმედება: მსმალოს მმართველობა ჩვენს სამზღვარზე აგროვებს ჯარებას. ხალხი გეთხოვს, რომ დასაცვაფი საშუალება ეიხმაროთ. უნდა ველოდეთ, რომ ხონტქრის სიბრძნე და მეროპის მმართველობანი მონახვენ ისეთს საშუალებას, რომ ეს ქვეყნები დაამშვიდობონ და განდგომილების სურვილი აღასრულონ. ამგვარი წყობილობით ჩვენ, როგორც მეზობლები, ყველაზე უფრო მომეტებულს ვზარალობთ. რითაც შემძლება ვეცდები, ისეთ ნაირად მოვაგვარო საქმეები, რომ ბერცოგოვინისა და ბოსნიაში მშვიდობიანობა ჩამოვარდეს.“

საზრანგეთი. შიმისოთაც ყოველის მხრით უკმაყოფილება ისმოდა ახლანდელს ბჰიუჭჭეს სამინისტროზე და ახლა, განსაკუთრებით დიუკროს საქმეს შემდეგ, ეს უკმაყოფილება თან-და-თან გაძრეილდა; ასე რომ ზოგიერთი ფრანკო-რუსული გაზეთები დარწმუნებით ამბობენ, რომ ამ სამინისტროს დიდი ხნის სიცოცხლე აღარა აქვსო. ახლა ისევე გერცოგი ბროჰლი გამოდის ასპარეზზე, რადგან ამბობენ, რომ მაკ-მაჰონი უთუოდ იმას მიანდობს ახალი სამინისტროს შედგენასაო. უთუოთ ეს უნდა იყოს იმის მიზეზი, რომ ამ უკანასკნელ დროს ეს გაიძერა გერცოგი ასე ეფერება ზოგიერთ რესპუბლიკელებს. ამას წინათ სადღაც შეხვდა თურმე ზამბეტას, მსურველ მეგობარსავეთ ჩამოართვა ხელი და ერთი საათი არწმუნებდა, რომ ის ყოველის ღონის-ძიებით ცდილობს და შემდეგშიაც ეცდება, რომ საფრანგეთში რესპუბლიკამ მაგრათ მოიღვას ფესვებიო. ამას ამბობს და გვიქადის ის კაცი, რომელიც თავის მინისტრობის დროს, ერთის მხრით, ყოველს შემთხვევაში სდევნიდა რესპუბლიკურ პარტიას,

გაზეთებს და ჩინოვნიკებს და მეორეს მხრით, ასე აშკარათ უდგებოდა და ხელს უწყობდა ბონაპარტიელებსა!....

მსპანია. ახლა კი ნამდელი უნდა იყოს, რომ კარლისტების აღსასრულის დღემ მოაწია: იმათი ყველაზე საიმედო ჯარი, რომლის სარდალი ღორჩეგარაი იყო, ორ ალაგას დაუმარცხებიათ ისეთ ნაირად, რომ ახლის ბრძოლისათვის დიდხანს ვერ გამოდგებოდა. შევლაზე უფრო ცუდი ღონ-ძარღვისთვის ის არის, რომ ერთად-ერთი პროვინცია ბისკაია, სადაც იმას ყველაზე უფრო მომეტებული მომხრეები ჰყვანდა, აჯანყებულა, ხარჯს აღარ აძლევს და აცხადებს თურმე, რომ ომში აღარ წავალთო.

სპარსეთი. თეირანიდან იწერებინან, რომ მთელი სპარსეთი ისეთს საძაგელ მდგომარეობაში არის, რომ თუ მთავრობამ რამე ღონისძიება არ იხმარა, შესაძლებელია, რომ მალე არეულობა მოხდესო. მომეტებული ნაწილი სპარსეთისა დამშეულია, წესიერება და კანონი არსად აღარ ჰსუფევსო, ყველგან დამშეულობა, უსახლ-კარო და ახლანდელ წყობილებაზე გაბრაზებულ ხალხს შეხედებითო. შაჰს შირაზში წასვლა უნდოდა თურმე, მაგრამ ვეზირებმა ურჩიეს, რომ იქ საშინელი შიმშილობა არის, ვინიცობა რამე უბედურება არ მოხდესო და ნუ წახვალთო.

ქრონიკა

35

მეორე პერიოდი ქართველთა გრის ცხოვრებისა
პირველი მუშა შარნავაზი

მერმე შარნავაზმა თავის ორის დის შემწეობით, რომ ვერაინ შეიტყოს, ვირით გამოზიდა მცხეთაში მთელი ხაზინა. ამ ხაზინაში უთვალავი ფულისა და თვალმარგალიტის გარდა, შიგ იყო კიდევ ოქროსი და ვერცხლისაგან ჩამოსხმული ბუთები.

მუჯის ძლიერ გაუხარდა, როცა ეს გაიგო და შემოუთვალა შარნავაზს: „აღდგე და მოვედ ჩემთან და ნუ შურობ ხვასტაგსა შენსა, და ხვასტაგებითა შენითა განგიმარაგლენ სპანი შენი, ვიდრე გამოგნდეთ მტერად აზონისა: მაშინ განიხარონ ყოველთა ქართველთა, აწვევდითა მისგან და შეიწროებულთა, და ვგონებ, რომელ ბერძენთა მათგანნიცა გამოგვერთენ, რამეთუ ურიცხენი აწვევდით არიან მათგანიცა აზონისაგან.“

ამის შემდეგ შარნავაზი დიდის სიხარულით მივიდა იმერეთს მუჯისთან ძველს სენაკში. აქ მოიწვიეს იმათ ოსები, ჩერქეზები და ლეკები და გადასწყვიტეს აზონთან შეხვედრა. შეიკრიბა მთელის იმერეთისა, აფხაზეთისა, ოსებისა და ლეკების ჯარები და მოემზადნენ საომრად.

როცა ასრე საქმე მოაწყო შარნავაზმა, აზონმა მხოლოდ მაშინ შეიტყო. საჩქაროდ ამანაც შეკრიბა 10

ათასი ბერძნის ჯარი და მოემზადა შესაბამელად. მაგრამ შარნავაზი იმას თავს დაესხა მცხეთაში და დაიჭირა ოთხივე ციხეები. მაშინ ბერძნის ჯარიც გადუდგა აზონს და მიემხრო შარნავაზს. აზონი გაიქცა ქლარჯეთში, მსმალეთის საქართველოში და იქ ხელმეორედ შესაბამელად მზადება დაიწყო.

ამის შემდეგ მთელმა საქართველომ მიიღო შარნავაზი ბატონად და იმან დაიწყო საქართველოს საქმეების მოწყობა და გარიგება. რომ მოსპოს ხალხში ყოველი უთანხმოება, აზონის ჯარს, რომელმაც იმისი მხარე დაიჭირა, ის ძმურად მოეპყრო, და რომ უფრო გაიერთგულოს, იმათ ყველას აზნაურობა მისცა, და მერმე შეუდგა ლაშქრის მზადებას. მეორე წელს კიდევ ასტყდა ძლიერი ომი და ორივე მხრით ბევრი ლაშქარი დაიხოცა; მაგრამ ბოლოს მაშინცა ქართველებმა დაამარცხეს აზონი.

შს ომი მოჰხდა მობუღეთში, ესე იგი ახლანდელს მსმალეთის საქართველოში იმ ადგილას, საცა ყოფილა მაჯთა-ქალაქი. აქ ყოფილა დიდი ციხე სახელად სიხისძირი ანუ მაჯთა-ციხე და ამის მოიმიდე ყოფილა აზონი, მაგრამ გაუცრუვდა ფიქრი: ის დამარცხდა. ამ ომის შემდეგ შარნავაზი შევიდა მცირე აზიაში და საქართველოსთან მოსაზღვრე ბერძნის ქალაქები და სოფლები აიკლო და ააოხრა; მერმე შემოიარა ახლანდელი ლივანისა და არდანუქის მხარეები და მოვიდა ისევე მცხეთაში, როგორც მთელი საქართველოს მეფე.

მაგრამ აზონი კიდევ ცოცხალი გაექცა და რადგან შარნავაზმა იცოდა, რომ ის არ მოისვენებდა, ამისათვის ანტილონს გაუგზავნა დიდი საჩუქრები და სთხოვა შემწეობა. იმან მიიღო თხოვნა და დაიბარა აზონი ვითომც იმ განზრახვით, რომ ჰსურს იმას მისცეს მიდიისა და საქართველოს მეფობა. აზონმა ვერ გააგონამდელი განზრახვა ანტილონის, მივიდა და იმან, 316 წლისა 304 შუა, ის მისეღის უმაღლე, მოჰკლა.

ასრე მოაშორა ანტილონმა საქართველოს აზონი და ჩააბარა შარნავაზს. მერმე 302 წელს ის გაამეფა საქართველოში და გამოუგზავნა სამეფო გვირგვინი და უბრძანა სამხეთის ერისთავებს, რომ შარნავაზისათვის ყოველს შემთხვევაში შემწეობა მიეცათ. შესანიშნავია, როგორც ამბობს ძოღბი თავის თხზულ.

„Исторія человеческой культуры“, რომ ამ დროს სრულებით განთავისუფლდნენ ძაპადოკია, პაფლოღონია, ბითინია და პონტი, რომელიც შემდეგში შეიცავდა საქართველოს ნაწილსაცა.

ასრე ამ სახით და ამ გარემოებებში გამეფდა პირველი მეფე საქართველოსი შარნავაზი და მის გამეფებით მოისპო საქართველოში თავად-აზნაურობითი რესპუბლიკური ნაკეთი მართველობისა, რომელსაც საქართველოს მემატიანე „მამასა-

ხლისობით მართებლობას უწოდებს.

თუმცა „მართლის სხობება“ ამბობს, რომ შარნავაზი 27 წლისა იყო, მაგრამ მე ვგონებ, რომ, თუ შარნავაზის მამა მიტრიდატი მოიკლა 332 წელს აღექვანდრე მაკედონელისაგან და მამინ შარნავაზი სამის წლისა იყო, მაშ 302 წელს, როცა ის გამეფდა, იქნებოდა 30 წლისა. შარნავაზი გვარად იყო მართლოსანი; მაგრამ ზოგნი ამბობენ, რომ გამეფების წინად იმისი გვარი ახმევი იყო. სახელი კი ქართულად ერქო შარნავაზი, ბერძნულად იპატრიატი და სპარსულად არმაზი.

ინგილო ჯანაშვილი

წესდება

თფილისის გამოსახებალ. შემნახველის ამხანაგობისა

IV. სასარგებლოთ შემოტანილი ფული.

27) სასარგებლოთ შემოტანილი ფული მიიღება როგორც ამხანაგობის წევრებისაგან, აგრეთვე გარეშე პირთა და ადგილთაგან, ხოლო ყოველთაგან სამ ზომასზე მომატებული არა ფულის ზომისა, რაც დადგენილია ამ წესდებით (მუხ. 14) და არა ნაკლებ ორის შაურისა.

28) სასარგებლოთ შემოტანილი ფული მიიღება:

ა) მადის დაუნქნავთ, მხოლოდ იმ პირობით, რომ წინად აცნობონ გამგებლობას ფულის გამოტანის სურვილი იმ ვადებზე, რომელნიც დანიშნულია საზოგადო კრებისაგან (მუხ. 107 პუნ. ბ), და

ბ) მადით, რომელიც საზოგადო კრებისაგან დანიშნულ იქნება (მუხ. 107 პ. ბ.).

29) მადით სასარგებლოთ შემოტანილი ფული (მუხ. 28 პუნ. ბ) უკან არ მოითხოვება იმ ვადაზე აღრე, რა ვადითაც შემოტანილია; აგრეთვე ამხანაგობასაც არ შეუძლიან ვადის გასვლამდე შემოტანის ფულზედ პირობა შესვალას.

30) სასარგებლოთ შემოტანილი ფულებსათვის სარგებლის ზომა არ განისაზღვრება რომლისაზე ზომითა და დაინიშნება საზოგადო კრებისაგან (მუხ. 107 პ. გ.) წინათვე ექვსის თვისათვის. შეცულებილი ზომა სარგებლისა მაშინათვე დაეკეთება მხოლოდ ახლოთ სასარგებლოთ შემოტანილის ფულებსა; ხოლო ახალი სარგებელი დაეკეთება იმ სასარგებლოთ შემოტანილი ფული, რომელიც შემოტანილია მოთხოვნამდე, თუ სარგებლის შეცვლამდე არის მიღებული და ენეც არა უწინარეს ამის გამოცხადებამდე ერთის თვის გაულისა.

31) სასარგებლოთ შემოტანილი ფული მთლიანად მიეცემა:

ა) საანგარიშო წლის გასულს, და

ბ) როდესაც სასარგებლოთ შემოტანილი ფული დაუბრუნდება; ამასთანავე თვეზედ ნაკლები დრო ანგარიშში არ ჩაითვლება.

32) მადით სასარგებლოთ შემოტანილი ფული ვადა რომ გაუვა (მუხ. 28 პუნ. ბ), სარგებელი მხოლოდ ვადის დღემდე მიეცემა.

33) სასარგებლოთ შემოტანილი ფულის სარგებელი თუ არ გაუტანიათ, (მუხ. 28 პ. ა და ბ) იმას სარგებელი არ ეანგარიშება.

34) შოველს წევრს (მუხ. 27), რომელსაც სასარგებლოთ შემოტანილი ფული, მიეცემა სახელდობრები წიგნი, რომელშიაც ჩაიწერება ყოველივე ამხანაგობასთან აღებ-მიცემა შემოტანილი ფულის შესახებ.

35) სასარგებლოთ შემოტანილი ფული შეუძლიან პატრონს სხვას გარდასცეს, მხოლოდ ამასთან უეჭველად თავისი სურვილი უნდა გამოუცხადოს გამგებლობას. ამ შემთხვევაში პირენდელი პირობებიც შეუცვლელათ დარჩებიან. შოველ-გვარი გადაცემა სასარგებლოთ შემოტანილის ფულის წიგნისა ამ გვარის გამოუცხადებლობისა გამო ნამდვილათ არ ჩაითვლება.

36) სასარგებლოთ შესანახავ ფულის წიგნი თუ დაიკარგა და ეს გამოცხადდა გამგებლობას, მიეცემა ახალი წიგნი იმას, ვის სახელზედაც არის დანიშნული ამხანაგობის დავთრებში.

V. მადის აღება.

37) ამხანაგობას მხოლოდ თავის სამუშაოებზედ თავნის გასადიდებლოთ შეუძლიან საჭირო ფული იელოვას, როგორც თავისი წევრებისაგან, ისევე გარეშე პირების და ადგილებისაგან; მაგრამ ეს სესხი უნდა იყოს იმ ზომისა, როდენზედაც ეს წესდებული ნებას აძლევს (მუხ. 24) და დაინიშნულის ვადითა.

38) მადის პირობა და ზომა ყოველ ცალკე შემთხვევაში უნდა დადგინებულ იქნას ხოლმე საზოგადო კრებისაგან. (მუხ. 107. პ. კ.)

39. ნასესხ ფულის სარგებლის როდენობა არა ზომით არ განისაზღვრება.

(ზავრძელება)

ნარეკი

ამ თვის თორმეტს შენევაში იქნება წლიური კრება იმ „თავისუფლებისა და მშვიდობიანობის ხალხთა შორის ლიგისა“ (კავშირისა), რომლის მიზანი, როგორც თვით ამ სახელიდამაც სჩანს, ის არის, რომ ხალხებში ომიანობა მოიხსნას და თავისუფლება დამყაროს.

* *

მის ფრანკთული ვაჭეთის კორგენ-პონდენტს უნახავს ამას წინათ ტურინში გამოჩენილი ვერგიელი პატრიოტი და 1848 წლის რევოლუციონერი — პოშუტი, რომელთანაც სხვა და სხვა საგნებზე ულაპარაკნა. ბერცოვარევის აჯანყების თაობაზე პოშუტს, სხვათა შორის, უთქვამს, ეს სლავიანური ხალხების მოძრაობა აქსტრო-ვენგიისათვის დამღუპვე გარემოება არისო, და ანდრასჩი სწორეთ ბრმა კაცი უნდა იყოს, თუ შენგრიისთვის ამ მოძრაობიდან რამე ხეიროს მოელისო. პოშუტი გერ კიდევ მარჯვეთ არის თურმე ასე, რომ ბალი უყუდნა და თავის საკუთარი ხელებით მუშაობს და უფლის თურმე ხეილებსა და წვანისს.

* *

სამხრეთ საფრანგეთში რომ ამას წინათ წყალ-დიდობამ დააზინა ხალხი, ამ ხალხის სასარგებლოთ ამ ჟამად საფრანგეთსა და აგრეთვე უცხო ქვეყნებს 22,610,000 ფრანკი მოუფრთვებიათ.

განსხვავება

თფილისის სამკურნალ

(4 აპრილის სახსოვრად)

მრეწვის მადანზე, ჩიტახევის სახლებში. ავთამყოფებს მიიღებენ ყოველ დღე, კვირას გარდა, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 1 საათამდე.

მ რ შ ა ბ ა თ ს: ექიმი ტელიაჭუსი — ქალისა და ქმარელების ავთამყოფობისათვის, ბარალევიჩი და ლისიცივი — შინაგანი ავთამყოფობისათვის.

ს ა მ შ ა ბ ა თ ს: შერმიშევი და მარკაროვი — შინაგანი ავთამყოფობისათვის.

მ თ ხ შ ა ბ ა თ ს: ლისიცივი — შინაგანი ავთამყოფ., მაკოვსკი — ვენერიული ავთამყოფობისათვის.

ხ თ შ ა ბ ა თ ს: შერმიშევი — ხირტიყული ავთამყოფ., ტენეჩიშვილი — ქალისა და ქმარელების ავთამყოფობისათვის, შინაგანი ავთამყოფობისათვის.

პ ა რ ა ს კ ე ვ ს: ლისიცივი და მარკაროვი — შინაგანი ავთამყოფობისათვის.

შ ა ბ ა თ ს: შერმიშევი — შინაგანი ავთამყოფ. და მაკოვსკი — ვენერიული ავთამყოფობისათვის.

გამოვიდა და ისეიღება ქუთაისის გუბერნიის სტამბაში და აეტორის სახლში „მოკლემ ახსნა ღმთის ტაძრისა“ თვისის საზოგადო კუთვნილობებზედ და მნიშვნელობებზედ, საზოგადო ღმთის მსახურებათა: მწუხრისა, სერობისა, შუა-ღამისა, ცისკრისა, ჟამნების: 1, 3, 6 და 9-სა და წირვისა-ლიტურისა, — შედგენილი ქართულს ენაზე ქუთ. საკათედრო სობორ. ტანდელაკს, მღვდლის რაქმან გიგაურის მიერ. შასი ყველგან ხუთი შაური (25 კოპ.) (3—3)

იბეჭდება და მოკლე, დროში გამოვა გასასყიდათ ახალი ანგანი და პირველი საკითხავი წიგნი ქმარელებისათვის, შედგენილი ანთიმოზ ჯუღელიანისაგან. (3—3)

ისყიდება ქოველ გვარი ქართული წიგნები თფილისში მათანე ქალან და ძის და ამხან. წიგნის მალაზიში; ტუკის ხიდზე, მირზოვეის სახლში, აბოვიანცის მალაზიის პირდაპირ. (6—4)

უფ. ივანოვის ბიბლიოთეკაში ისეიღება მეორე გამოცემა ქართულ-ფრანგულ ლექსიკონისა, რომელიც შედგენილია ივ. როტიანცისაგან. შასი ერთი აბაზი.

დაიბეჭდა და ისეიღება თამარ სამარტოველოვ ბატონის შვილი ისტორიული რომანი

გ. რჩეულთ ვისა. თფილისში: მელიქიშვილის და მხ. სტამბაში და მწერაჯიანცის წიგნის მალაზიაში. შასი ყველგან ექვსი შაური.

რ. ბ. შ. ა.	ლილა.		სალამ.		II კ.		III კ.		საბ. კაპ
	9	36	4	54	68	38	40	123	
თფილისი	9	36	4	54	68	38	40	123	
მცხეთა									
ზორი	12	21	8	41	2	40	1	23	
ხაშური	2		11	10	3	92	2	18	
ბეჟათუბანი					4	42	2	46	
შერირილა					5	81	3	23	
მუთაისი	8	23			6	75	3	75	
სამტრედიო					7	73	4	29	
ახ.-სენაკი					8	57	4	76	
შოთი	11	44			9	75	5	42	
შოთი	8	40							
ახ.-სენაკი					1	18		66	
სამტრედიო					2	6	1	14	
მუთაისი	11	51			3	4	1	69	
შერირილა					3	98	2	21	
ბეჟათუბანი					5	33	2	96	
ხაშური	5	41	1	6	5	84	3	24	
ზორი	7	23	3	6	7	36	4	9	
მცხეთა					9	8	5	4	
თფილისი	10	16	7	24	9	75	5	42	